

Таблиця 2

Порівняння пропорційного методу та методу діапазону коливань

Період	Пропорційний метод				Метод діапазону коливань			
	DC(P) _i	DC(P) _i '	CS(P) _i	ΔS(P) _i	DC _i	DC _i '	CS _i =PN _{i-1}	ΔS _i
1	10,00	16,90	18,00	-1,10	10,00	15,00	16,40	-1,40
			$\varepsilon'=11,24\%$		$\varepsilon=27,27\%$			
2	16,90	24,10	18,90	5,20	16,90	23,80	17,80	6,00
			$\varepsilon'=1,24\%$		$\varepsilon=15,38\%$			
3	24,10	7,00	19,80	-12,80	24,10	6,30	19,20	-12,9
			$\varepsilon'=10,0\%$		$\varepsilon=78\%$			
4	7,00	15,40	20,80	-5,40	7,00	14,00	20,90	-6,90
			$\varepsilon'=9,09\%$		$\varepsilon=27,78\%$			
5	15,40	24,70	21,90	2,80	15,40	23,80	22,70	1,10
			$\varepsilon'=3,64\%$		$\varepsilon=60,71\%$			
6	24,70	34,60	23,00	11,60	24,70	34,00	24,70	9,30
			$\varepsilon'=1,73\%$		$\varepsilon=19,83\%$			

Література:

1. Вентцель Е.С. Теория вероятностей. Учебн. для вузов. – 6-е изд. – М.: Высшая школа, 1999. – 576 с.
2. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. – М: Финансы и статистика, 2006. – 768 с.
3. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент. Теория и практика. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, изд. Проспект, 2007. – 1024 с.
4. Хелферт Э. Техника финансового анализа. 10 – е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с.
5. Хонгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова – М.: Финансы и статистика, 2003. – 413 с.

ФАКТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ

Макарович В. К., ЗакДУ, м. Ужгород, Україна

Суб'єкти господарської діяльності завжди потребують додаткових обігових коштів з метою розвитку власної господарської діяльності. На сьогоднішній день стало можливим застосування додаткового оборотного капіталу не лише через отримання кредитів у банківських установах, але і через факторинг. Факторинг виступає інноваційним інструментом управління оборотним капіталом в Україні.

Факторинг традиційно визначається в якості джерела фінансування оборотного капітулу підприємства, або в якості методу фінансування обігових коштів. Дослідження методології бухгалтерського обліку, дає можливість стверджувати, що використання будь-якого джерела фінансування тягне зміни з одного боку в активі балансу, а з іншого боку в його пасиві. Застосування ж факторингу знаходить відображення тільки в активі балансу, не зачіпаючи його пасивів. При проведенні факторингової операції відбувається зменшення по одній статті активу балансу (дебіторська заборгованість) і одночасне збільшення по іншій статті активу (грошові засоби). В результаті використання факторингу оборотний капітал змінює свою структуру: дебіторська заборгованість трансформується в грошові кошти. Таким чином, факторинг доцільно розглядати не в якості одного з джерел фінансування оборотного капітулу підприємства, а як метод управління його оборотними активами [1].

Основний ефект від здійснення факторингової операції полягає в прискоренні оборотності оборотних активів підприємства. Якщо організація працює рентабельно, то

прискорення оборотності призводить до отримання більшої суми прибутку при незмінному об'ємі використовуваних ресурсів. Застосування факторингових угод дозволить значно скоротити період оборотності дебіторської заборгованості і за рахунок цього отримати додатковий прибуток. Бучин Т. А. пропонує цей прибуток визначати наступним чином [1]:

$$\Delta\Pi_{об} = \Delta K_{об} \times P_{пр_1} \times D_3_1 \quad (1)$$

де $\Delta\Pi_{об}$ - зміна суми прибутку в результаті прискорення оборотності дебіторської заборгованості, (грн.); $\Delta K_{об}$ - зміна коефіцієнта оборотності, (коef); $P_{пр_1}$ - рентабельність продажів звітного періоду, (коef); D_3_1 - середня сума дебіторської заборгованості в звітному періоді, (грн.).

Так, якщо середній період обороту дебіторської заборгованості складає 30 днів, то застосування факторингу дозволить скоротити цю тривалість до 7 днів для первинної угоди факторингу і до 3-5 днів при повторних угодах. Це пов'язано з тим, що підприємство, як правило, працює з одніми контрагентами і, отже, повторне застосування факторингу буде пов'язано з мінімальними втратами часу для фактора на перевірку кредитоспроможності цього суб'єкта господарювання і на оформлення договорів.

Виходячи з цього, додатковий прибуток від прискорення оборотності при рентабельності продажів умовно в 20 % складе 7,99 суми дебіторської заборгованості підприємства. Ця сума за своєю суттю відображає дохід, отриманий в результаті факторингу.

Втрати від проведення факторингових операцій можна розрахувати наступним чином:

$$\Delta\Pi_{Ф} = d \times D_3_1 \div 100 \quad (2)$$

де $\Delta\Pi_{Ф}$ - зміна суми прибутку за рахунок проведення факторингової операції (грн.); d - ставка дисконту по факторинговій угоді, %; D_3_1 - середня сума дебіторської заборгованості в звітному періоді (грн.).

Ставка дисконту по операціям факторингу, як правило, на декілька відсотків вище за ставку за кредитами. Розглядаючи цей показник навіть на рівні 25 % отримаємо відчутний ефект від проведення факторингу.

Максимальний ефект від застосування факторингу матиме місце на тих підприємствах, де період оборотності дебіторської заборгованості досить високий, але навіть для тих організацій, у яких цей показник невисокий (10-12 днів), застосування факторингу приведе до отримання додаткового прибутку.

Прогнозування ефективності факторингових операцій для господарюючих суб'єктів, що беруть участь в них, значною мірою визначається адекватною оцінкою різноманітних ризиків, що виникають при їх реалізації.

Для факторингових операцій ризики, обумовлені об'єктивними чинниками, можна розглядати як зовнішні ризики, які виникають поза системою факторингової операції, а ризики, обумовлені суб'єктивними причинами - як внутрішні ризики, джерела виникнення яких лежать усередині даної системи.

Завданням оцінки ризиків завжди є або прийняття рішення про реалізацію деякої операції в умовах ризику (вибору оптимальної стратегії), або підбір деяких параметрів операції, наприклад, процентних ставок, які можуть усунути небезпечні для господарюючого суб'єкта наслідки ризикових ситуацій. І ухвалення рішення, і вибір параметрів здійснюються на основі деякого критерію або системи критеріїв, які залежать як від ризиків (вірогідності реалізації ризикових ситуацій), так і від параметрів операції. У загальному вигляді вираз для визначення подібних критеріїв можна записати таким чином [2]:

$$Kc=F(Pr_1, Pr_2, \dots, Pr_n, pl, p_1, \dots, p_n) \quad (3)$$

де $Pr_1, Pr_2, \dots, Pr_n$ - вірогідність реалізації ризикових ситуацій; $p_1, p_2, \dots, p_n$ - параметри операції; K_s - критерій вибору стратегії.

В якості критерію найчастіше використовують прибуток, маржу або доходність активів. Оцінка ефективності факторингових операцій неможлива без аналізу характерних для цих операцій ризиків, який може бути здійснений на основі системного підходу, заснованого на представленні об'єкту як системи, що складається з безлічі підсистем, елементів і взаємозв'язків між ними. З цією метою Лебедев А. В. пропонує сформувати системну модель факторингової операції Сф, що містить ряд підсистем, які відповідають господарюючим суб'єктам, що беруть участь в операції (оперуючих підсистем): підсистема фактора Φ_0 , підсистема постачальника П і підсистема покупця (дебітора) Д [2]. Подібна множина підсистем матиме вигляд:

$$Сф = \text{def}(\Phi_0, П, Д). \quad (4)$$

Для вирішення подібних завдань в ринкових умовах, що характеризуються істотною невизначеністю, нині широко застосовуються методи статистичного моделювання. Використовуючи статистичні методи, можна здійснити моделювання і побудувати статистичні гістограми частот для різних параметрів факторингових операцій: доходності, збитків, періоду повного повернення кредиту і так далі. Аналіз цих гістограм дозволить визначити значення ризиків втрат для різних варіантів стратегій учасникам факторингових операцій.

Таким чином, результатом застосування факторингу в процесі управління оборотним капіталом підприємств є: прискорення обігу коштів, ліквідування касових розривів, збільшення оборотності оборотних активів та оптимізація їх структури, підвищення фінансової стійкості та поліпшення показників ліквідності та отримання додаткового прибутку.

Література:

1. Бучик Т. А. Роль факторинга в управлении оборотным капиталом [Текст] / Т. А. Бучик // Науковий вісник ЧДІЕУ. - м. Чернігів, - 2008. - №1. - С. 178-186.
2. Лебедев А. В. Оценка рисков хозяйствующих субъектов при факторинговых операциях: дис. к.е.н.: 08.00.05 /Лебедев Алексей Владимирович. – Орел., 2005. – 160 с.

СТРУКТУРИЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ

Марченко Н.А., ЧДІЕУ, м. Чернігів, Україна

Відтворення основних засобів призначено забезпечити безперебійну роботу устаткування, машин і обладнання на підприємстві. Процес відновлення може здійснюватись у двох видах: простому та розширеному відтворенні.

Питанням формування та структуризації джерел фінансування відтворення засобів виробництва суб'єктів господарювання присвячено багато наукових даних вчених-економістів І.А. Бланка, Н.О. Власової, О.М. Вовка, Т.В. Майорової, А.А. Пересади, В.І. Щелкунова та інших.

Формування структури джерел фінансування кожного проекту з відтворення основних засобів, якщо він вимагає вагомих фінансових вкладень, – дуже складний процес, який залежить від наявності і доступності кожного джерела.

Структура джерел фінансування відтворення основних засобів підприємств залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх належать: ставки та кількість податків, стан та перспективи розвитку фінансового ринку, відсоткова політика комерційних